

กระบวนการสันติภาพ
จังหวัดชายแดนภาคใต้

เมธัส อนุวัตรอุดม
สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล
สถาบันพระปกเกล้า

PAT(T)ANI
PEACE
PROCESS

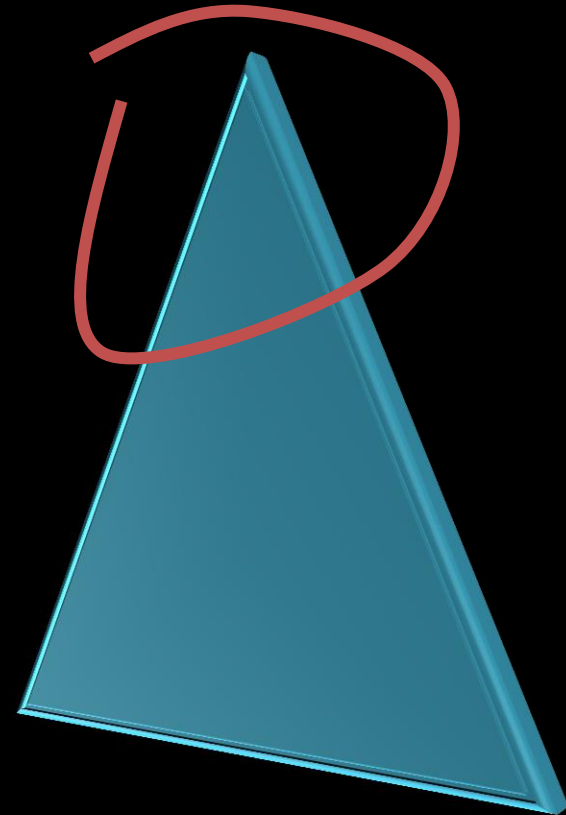
Design by Ampon Binroheem

Design for Pat(t)ani Peace Process
DSDC' deepsouth

ประเด็นแลกเปลี่ยน

เน้นวิเคราะห์กระบวนการพูดคุยสันติภาพแก่กระบวนการ + เนื้อหา
(2555 – 56)

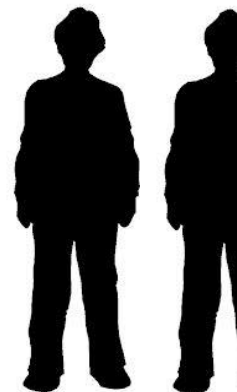
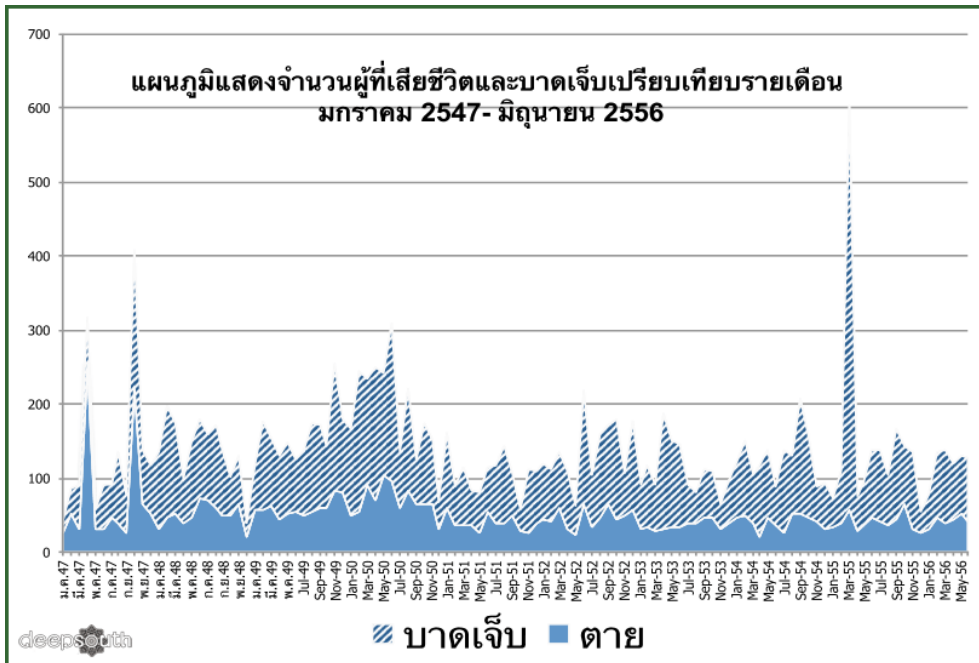
- 1) นิยามความเข้าใจ - ฐานคิด
- 2) สิ่งที่เป็นอยู่ (ข้อดี-ข้อจำกัด)
- 3) สิ่งที่ควรดำเนินการต่อไป

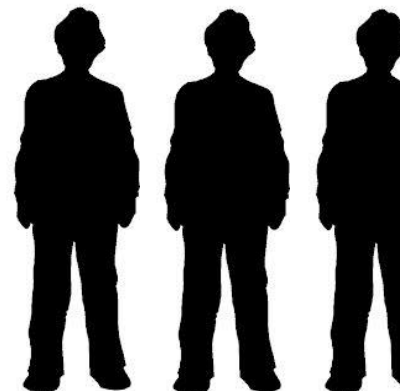
มีเหตุการณ์เกิดขึ้นรวมทั้งสิ้น 13,434 ครั้ง ทำให้มีผู้เสียชีวิตรวม 5,755 ราย และผู้บาดเจ็บรวม 10,201 ราย*
 (ระหว่างเดือนมกราคม 2547 – มิถุนายน 2556)

3.9 เหตุ/วัน

ตาย 1.6 คน
/วัน

เจ็บ 2.9 คน
/วัน

* ข้อมูลรวมเหตุการณ์ทั้งหมดที่ยังมิได้แยกแยะประเภท แต่สามารถสะท้อนถึงบรรยากาศแวดล้อมโดยรวมในพื้นที่

รายงานการศึกษาของ "สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน" (สตง.)

เรื่อง “การบริหารงบประมาณเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีงบประมาณ 2547-2552”

อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงบประมาณระบุว่า ได้จัดสรรเงินงบประมาณในการแก้ไขและการพัฒนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547-2552 จำนวน 109,396.21 ล้านบาท

ส่วนข้อมูลจากศูนย์ข่าวอิศรา ระบุว่า หากรวมงบประมาณตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547-2556 จะมีจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 180,000 ล้านบาท

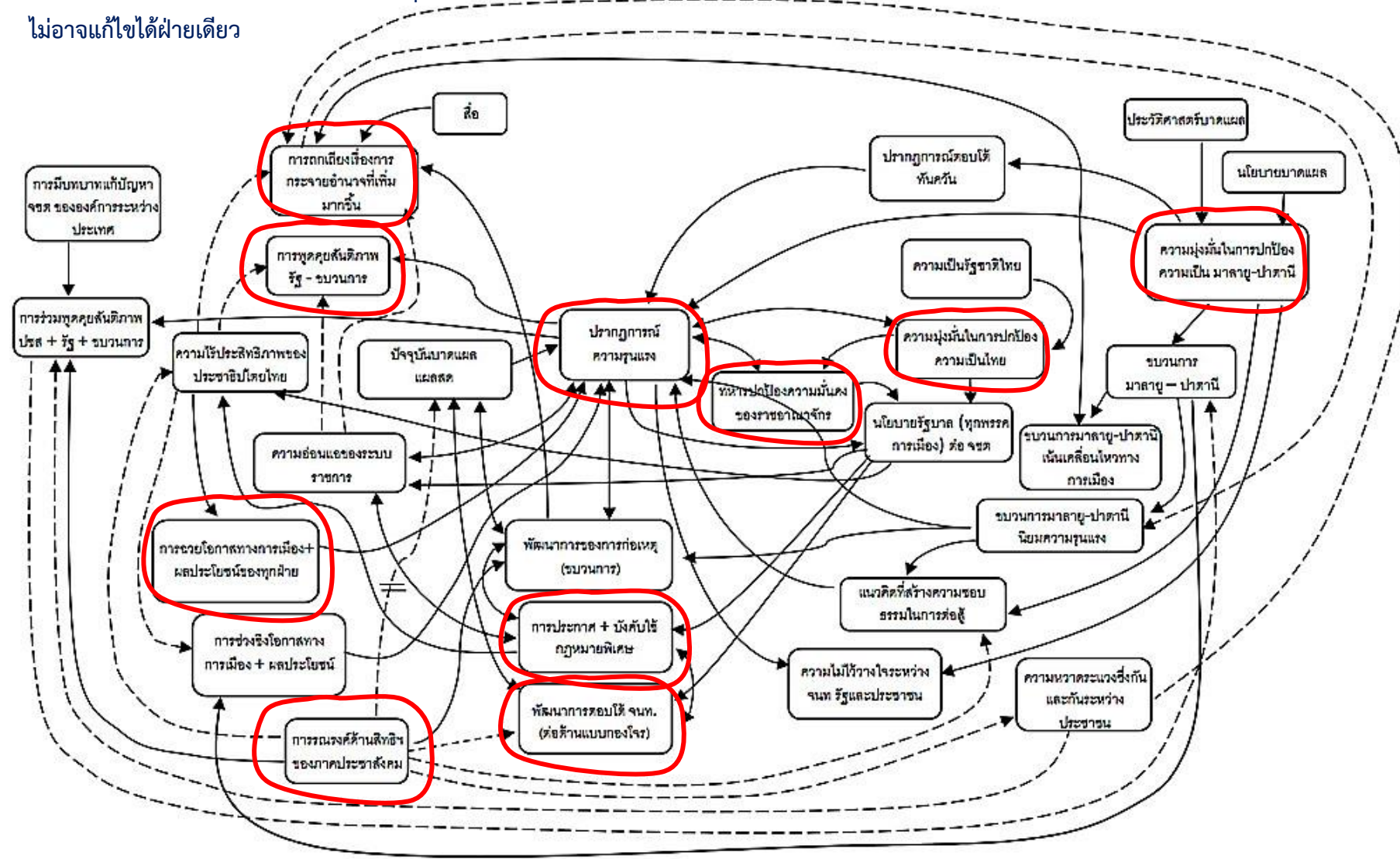
ตลอด 9 ปี 5 เดือน ใช้งบประมาณไปเฉลี่ยวันละ

52.4 ล้านบาท/วัน

ขัดแย้งยืดเยื้อ

- สูญเสียรุนแรงเจ็บตาย
- มีทั้งแรงหนุนและแรงต้านความพยายามเปลี่ยนแปลงแก้ไข
- ติดกับดักความขัดแย้ง - ไม่แพ้และไม่ชนะ
- มีชีวิตของตัวเอง หลายปัจจัย ไม่มีใครควบคุมได้
- ไม่อาจแก้ไขได้ฝ่ายเดียว

ยึดเยื่อ → ต่างเชื่อว่าตนมีเหตุผลที่ชอบธรรม → แต่ตระหนักว่าไม่คุย ไม่ฟัง ไม่จบ
→ เกิดกระบวนการสันติภาพที่มีนัยสำคัญ

สะท้อนว่า ต้องแก้ไขร่วมกัน – ไม่มีใครได้ตามใจทั้งหมด (มีทั้งได้มีทั้งให้)

“กระบวนการสันติภาพ”

=

กิจกรรม/มาตรการต่างๆนอกเหนือจากการใช้กำลังอาวุธ

ที่คู่ขัดแย้งได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องเชื่อมโยงกัน โดยอาจร่วมกับภาคส่วนต่างๆด้วย

เพื่อ 1) ยุติความรุนแรง และ 2) สร้างสังคมที่ทุกฝ่ายพอยู่ร่วมกันได้

(negative peace + positive peace)

* อ้างอิงจากกระบวนการ “พื้นที่กลางสร้างสันติภาพจากคนใน” (Insider Peacebuilders Platform – IPP)

รับฟัง/สะท้อนมุมมองความรู้สึก
เกิดการเรียนรู้
เกิดมุมมองใหม่
เกิดความเข้าใจ

สร้าง/ปรับความสัมพันธ์ที่ดีขึ้น
สร้างความเชื่อมั่นไว้ใจ

เกิดทางออกใหม่ๆที่เป็นไปได้
ในการแก้ไขปัญหา/ยุติข้อขัดแย้ง
ได้ข้อสรุปร่วมกัน

บรรลุข้อตกลง
จากการเจรจา
เป็นลายลักษณ์อักษร

DIALOGUE
FACILITATION

NEGOTIATION
MEDIATION

ความเข้มข้น/ขนาดของกระบวนการและสาระที่พูดคุย

สันติสนทนา/การพูดคุยสันติภาพ (peace dialogue)
โดยมีฝ่ายที่สามเป็นผู้อำนวยความสะดวก (facilitator)

การเจรจาสันติภาพ (peace negotiation)
โดยมีฝ่ายที่สามเป็นผู้ไกล่เกลี่ย (mediator)

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๔ เพื่อสร้างภาวะแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการพูดคุยในการ
แสวงหาทางออกจากความขัดแย้งและการให้หลักประกันในการเข้ามามีส่วนร่วมของ
ผู้เกี่ยวข้องและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการเสริมสร้างสันติภาพ โดย

๑) ส่งเสริมการพูดคุยระหว่างกลุ่มคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ในเรื่องหลักการ เป้าหมาย และรูปแบบของการกระจายอำนาจ
ที่เหมาะสมบนพื้นฐานความเป็นพหุสังคมของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่อยู่ภายใต้
เจตนารมณ์รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเป็นหลักสากลที่ได้รับการยอมรับ
ไม่ใช่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่การแบ่งแยกดินแดน โดยเปิดพื้นที่และสร้างภาวะแวดล้อมที่มี
ความเชื่อมั่น และเป็นหลักประกันความปลอดภัยในเสรีภาพต่อการแสดงความคิดเห็น
และพูดคุยของกลุ่มอย่างรอบด้าน สะท้อนถึงข้อกังวลของประชาชน ทุกชาติพันธุ์
และศาสนา

๒) ส่งเสริมความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพกับ
กลุ่มบุคคลที่มีความเห็นและอุดมการณ์แตกต่างจากรัฐที่เลือกใช้ความรุนแรงต่อสู้กับรัฐ
ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
โดยดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพและเพิ่มความร่วมมือกับต่างประเทศ หรือองค์กร
ที่ไม่ใช่ภาครัฐ เพื่อสนับสนุนกระบวนการพูดคุยดังกล่าว

นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗

สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง

สำนักนายกรัฐมนตรี

-- กระบวนการจัดทำนโยบาย
อยู่ในช่วงรอยต่อ 2 ขั้วการเมือง
(มีความชอบธรรมเต็มที่)

-- เปิดทางสู่การพูดคุยและการบริหาร
จัดการพื้นที่ที่สอดคล้องกับบริบทสังคม

ตารางเปรียบเทียบเบื้องต้น “ภาพรวมกระบวนการสันติภาพระดับบน (Track I) ของ 4 รัฐบาล”

	รัฐบาลทักษิณ	รัฐบาลสุรยุทธ์	รัฐบาลอภิสิทธิ์	รัฐบาลยิ่งลักษณ์
ระยะเวลา	2548 – 2549	2549 – 2551	2551 – 2554	2555 - ?
การเปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	ไม่เปิดเผย	เปิดเผย
ผู้ริเริ่ม	สมช.	สมช.	สมช.	ฝ่ายการเมือง
คู่พูดคุยหลัก	รองเลขาฯสมช.กับพูโลและกลุ่มอาวุธ	ทีมสมช.กับพูโลและกลุ่มอาวุธ	รองเลขาฯสมช.กับพูโลและกลุ่มอาวุธ	เลขาฯสมช.กับปีอาร์เอ็นพูโล และปีไอพีพี
ประเด็นหลัก	เงื่อนไขความรุนแรง	เงื่อนไขความรุนแรง	พิสูจน์ตัว-เงื่อนไขความรุนแรง-ปล่อยตัวนักโทษฯ	พิสูจน์ตัว-ลดความรุนแรง
ผู้ประสานงาน	องค์กรระหว่างประเทศ	องค์กรระหว่างประเทศ	องค์กรระหว่างประเทศ	สันติบาลมาเลเซีย/อดีตRD
ข้อดี	1) ไม่เปิดเผย 2) คุยเรื่องปลดล็อก 3) ทีมพูดคุยรัฐบาล	1) ไม่เปิดเผย 2) คุยเรื่องปลดล็อก 3) ทีมพูดคุยรัฐบาล	1) ไม่เปิดเผย 2) คุยเรื่องปลดล็อก 3) ทีมพูดคุยรัฐบาล	1) รับรู้เป็นทางการ 2) ประสานรบ.มาเลเซีย 3) ปีอาร์เอ็น
ข้อจำกัด	1) เจตจำนงไม่ชัดเจน 2) พูโล	1) รัฐบาลชั่วคราว 2) พูโล	1) เจตจำนงไม่ชัดเจน 2) พูโล	1) เปิดเผยมากเกินไป 2) เน้นเพียงยุติเหตุ 3) การเตรียมทีมรบ.
ผลลัพธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างกัน	ความสัมพันธ์ระหว่างกัน	ความพยายามหยุดยิง 3 อำเภอ/ ทำงานร่วมกัน	ความพยายามลดความรุนแรงช่วงรอมฎอน

1

คุยกับกลุ่มปีอาร์เอ็นที่ได้รับ มอบหมายจากสภาองค์กรนำ

- ปีอาร์เอ็นเป็นกลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐหลัก
ที่มีบทบาทและมวลชนสมาชิกในพื้นที่
- ที่ผ่านมาผู้ที่ไปคุยเป็นการคุยในนามส่วนตัว
ซึ่งไม่ได้รับมอบหมายจากสภาองค์กรนำ
- ประตุสู่ปีอาร์เอ็นอย่างเป็นทางการด้าน
การพูดคุยสันติภาพคือ ฮัสซัน ตอยิบ
- เป้าอ่อนลด/พุ่งเป้าหน่วยกำลัง – 5 วันแรกรวมภูอนเจียบ
- (บางฝ่ายมีข้อมูลที่แตกต่างทั้งหมดอีกด้านหนึ่ง)

2

รัฐบาลไทยประสานนายกฯ มาเลเซียอย่างเป็นทางการให้ เข้ามามีส่วนร่วมในการพูดคุย

- ความใกล้ชิดกันทางพรมแดนภูมิศาสตร์ และลักษณะทางสังคมวัฒนธรรม
- มาเลเซียสามารถสื่อสารต่อรองกับ กลุ่มที่เคลื่อนไหวได้
- เป็นความต้องการแต่เดิมของปีอาร์เอ็นที่ต้องการให้มาเลเซียรับรู้ (คาดหวังให้เป็นสำนักนายกฯ)
- เพื่อเป็นหลักประกันในระดับหนึ่ง
- ตัวอย่าง: ไอร์แลนด์เหนือ - รัฐบาลอังกฤษและรัฐบาลไอร์แลนด์

3

มีหลักประกันอย่างเป็นทางการ
ว่ารัฐบาลยอมรับ/รับรู้
กระบวนการพูดคุยสันติภาพ

- ปีอาร์เอ็นมั่นใจว่ารัฐบาลต้องการพูดคุยที่ผ่านมามีความต้องการจดหมายทางการ
- ไม่ถูกปฏิเสธการรับรู้เช่นในอดีต
- รัฐบาลไทยยอมรับว่ากลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐมีบทบาทสำคัญต่อสันติสุขในพื้นที่
- ทั้งสองฝ่ายเริ่มมองว่าเห็นว่าการพูดคุยเป็นแนวทางหนึ่งที่เป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา

GENERAL CONSENSUS ON PEACE DIALOGUE PROCESS

The Government of Thailand has appointed the Secretary-General of the National Security Council (to be referred to as party A) to head the group supporting favourable environment creation for peace promotion in the Southern Border Provinces of Thailand.

We are willing to engage in peace dialogue with people who have different opinions and ideologies from the state (to be referred to as party B) as one of the stakeholders in solving the Southern Border Provinces problem under the framework of the Thai Constitution while Malaysia would act as facilitator. Safety measures shall be provided to all members of the Joint Working Group throughout the entire process.

Done and signed in Kuala Lumpur
On the 28th February 2013

For Party A

Paradorn Pattanabot
(Lt. Gen. Paradorn Pattanabot)

For Party B

Ustaz Hassan Taib
(Ustaz Hassan Taib)

Witnessed By:

Datuk Mohamed Thajudeen bin Abdul Wahab
(Datuk Mohamed Thajudeen bin Abdul Wahab)
Secretary of the
National Security Council of Malaysia

4

หลังช่วงรอมฎอน
ทั้งสองฝ่ายยังยืนยันที่จะใช้
แนวทางการพูดคุยกันต่อไป

- แม้จะยังไม่ชัดเจนถึงปัจจัยที่เกิดความรุนแรง
ช่วงกลางและปลายเดือนรอมฎอน
- แม้จะยังไม่ชัดเจนในเจตนาของทั้งสองฝ่าย
ซึ่งอาจต้องการรักษาภาพที่จะไม่เป็นฝ่ายล้มโต๊ะ
ก่อน

5

ปีอาร์เอ็นยืนยันอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์
อักษรว่าทางออกที่เป็นไปได้
อยู่ภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญไทย

- ปีอาร์เอ็นซึ่งมีมติให้ใช้แนวทางการทหารและป้องปราม
เอกราชมาตลอดมีท่าทีประนีประนอม และไม่ปฏิเสธ
ที่จะพิจารณาทางออกอื่นที่นอกเหนือจากเอกราช

1

จุดเริ่มต้นในสภาพจำเป็น

- เป็นการประสานระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาลเป็นหลัก (สมช.-สมช.-สันติบาล) สภาพีอาร์เอ็นไม่ได้รับรู้ในช่วงต้น แม้จะไม่ปฏิเสธการพูดคุยก็ตาม
- “ปลัด” สะดุด (สันติบาล-สำนักนายกฯ/ อาแว ยาบะ-ฮัสซัน ตอยิบ)
- เดิมไม่ใช่ฮัสซัน – ขอมติหลังลงนาม
- ขรุขระเล็กน้อย แต่ “ในเมื่อมาถึงขั้นนี้แล้ว ก็ต้องประคับประคองให้สำเร็จ”
- ก่อนหน้านี้จนถึงปัจจุบัน ไม่มีกระบวนการสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจระหว่างทีมพูดคุยหลักสองฝ่าย โดยหลักแล้วจะสื่อสารผ่านมาเลเซีย

2

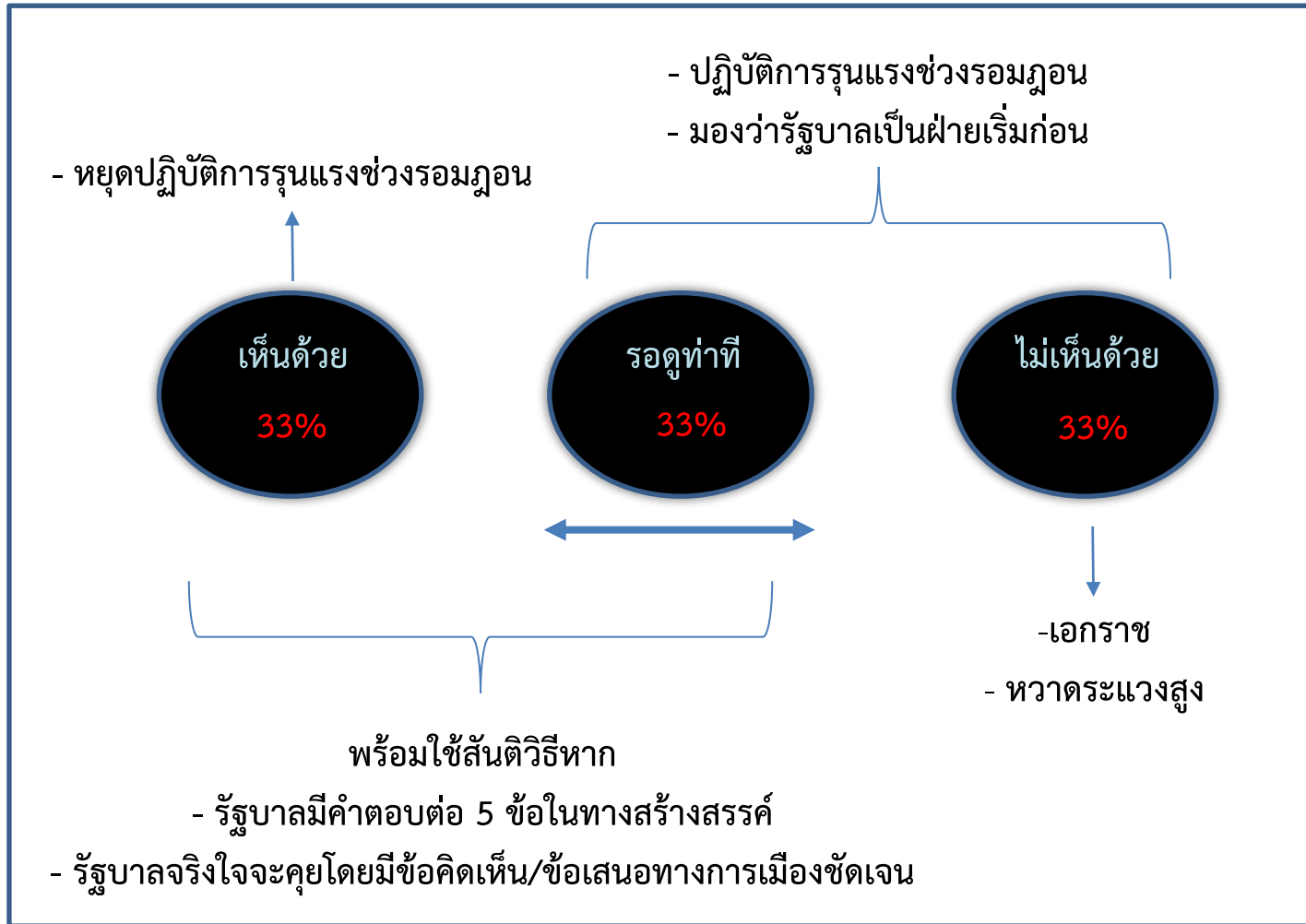
คลื่นลมภายในปีอาร์เอ็น

- ปีอาร์เอ็นมีเอกภาพในการบริหารจัดการ แต่ยังมีความเห็นต่างต่อกระบวนการและทางออก
- ฮัสซันในฐานะปึกการเมืองต้องประคับประคองกระบวนการพูดคุยโดยโน้มน้าวให้ปึกการทหารเห็นประโยชน์และโอกาสของสันติภาพจากการพูดคุย
- ทั้งนี้ทั้งนั้น ขึ้นอยู่กับท่าทีของรัฐบาลไทยเป็นหลัก

การประเมินนโยบายและท่าทีของปีอาร์เอ็นต่อการพูดคุย

มติสภาใหญ่ – ใช้แนวทางพูดคุยและปฏิบัติการทางทหารเป็นคู่ขนาน

3

เอกภาพทางความคิดและ การบริหารจัดการของ หน่วยงานรัฐ

- มีหน่วยงานเจ้าภาพชัดเจนในทางกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติยังไม่มี ความชัดเจน
- ไม่มีทีมเลขานุการที่ชัดเจนในการประสานจัดการเรื่อง กระบวนการและเนื้อหาของ การพูดคุย
- ยังไม่ตกผลึกทางความคิด ไม่มีเวทีร่วมเพื่อหารือในเชิงลึก อย่างเพียงพอต่อสาเหตุของปัญหาและทางออกที่ยอมรับได้ ร่วมกันที่ประกอบด้วยฝ่ายการเมืองและผู้นำหน่วยงานหลักต่างๆ
- หวังผลที่ยุติความรุนแรง แต่ไม่มีการกำหนด negotiating range ที่ชัดเจนต่อทางออกทางการเมือง (อาจเป็นเพราะยังไม่สุกงอม?)

4

ไม่มีการทำงานร่วมเพื่อสร้างความเชื่อมั่นไว้ใจ ระหว่างสองฝ่าย

(Confidence Building Measure – CBM)

- ขาดช่องทางสื่อสารตั้งแต่ก่อนเริ่มต้นจนกระทั่งถึงปัจจุบันที่จะเปิดพื้นที่ปลอดภัยให้สามารถแสดงความเห็นได้ตรงไปตรงมา และได้สัมผัส “ใจ” ของอีกฝ่าย (humanized approach)
- ขาดการทำงานร่วมกันที่จะให้แต่ละฝ่ายใช้การกระทำเป็นเครื่องพิสูจน์ความจริงใจ
- แต่ละครั้งคุยกัน 1 วัน ครึ่งวันแก้รายงานการประชุมที่เหลือเป็นเพียงการ “คุยผ่านกัน ไม่ได้ยินกัน” ปัจจุบันกลายเป็น “คุยกันทางกระดาษผ่านสื่อ” ขึ้นอยู่กับบทบาทของผู้อำนวยความสะดวกด้วย

5

ความเข้าใจของสังคมใหญ่
ที่ส่วนหนึ่งถูกผูกโยงกับการเมืองส่วนกลาง
รวมทั้งความไม่เป็นเอกภาพของสังคมจuxt.

- การรับรู้ที่จำกัดต่อสาเหตุรากเหง้าของความขัดแย้ง
- การรับรู้ถูกเจือด้วยความชอบ/ไม่ชอบทางการเมือง
- ความขัดแย้งภายในสังคมมลายุมุสลิม

1

ทำงานความคิดภายใน (intra-dialogue)

ฝ่ายไทยระหว่างฝ่ายการเมือง คณะพูดคุยและหน่วยงานหลัก

- ด้านกระบวนการ – จัดทำและหาข้อสรุปร่วมต่อ Peace Roadmap
- ด้านเนื้อหา – มีข้อสรุปร่วมต่อทางออกทางการเมืองที่ยอมรับได้
- มีเวทีหารือวงปิดเริ่มจาก 10 หน่วยงานหลัก ระหว่างสมช.(ขรก.สมช.)–กอรมน.–ศอ.บต.–สตช.–กห.–มท.–สชช.–ยธ.–กต.–กฤษฎีกา โดยมีรองนายกฯเป็นประธาน

2

สร้างช่องทางสื่อสาร ที่ไม่เป็นทางการกับปีอาร์เอ็น และตั้งคณะทำงานย่อย เพื่อทำงานร่วมกัน

- เพื่อคุยแบบเปิดใจและสัมผัสความเป็นมนุษย์ของกันและกัน จะมีประโยชน์มากกรณีทำความเข้าใจประเด็นที่หาข้อสรุปได้ยากและกรณีการพูดคุยทางการหยุดชะงัก
- โดยใช้แถวสองของแต่ละฝ่าย เริ่มจากปีกที่เห็นด้วยจากทั้งสองฝ่ายมาคุยกันให้เข้าใจและไว้วางใจกันก่อน
- ลดการพึ่งพามาเลเซีย ทั้งสองฝ่ายสามารถคุยกันเอง โดยตรงได้ถ้าจริงใจและหาวิธีนอกกรอบ
- ตั้งคณะทำงานย่อยร่วมกันพิจารณาและทำงานในประเด็นสำคัญ เช่น ประวัติศาสตร์/ อัตลักษณ์ วัฒนธรรม/ การศึกษา-ภาษา/ การบริหารจัดการพื้นที่

3

รัฐบาลสร้างกลไกที่ทำให้กลุ่ม
เห็นต่างอื่นๆ องค์กรประชาสังคม
ชุมชนไทยพุทธ ชุมชนมลายุมุสลิม
อส.ชรบ.อรบ. รู้สึกว่าตนมีพื้นที่
แสดงความเห็นและความรู้สึก

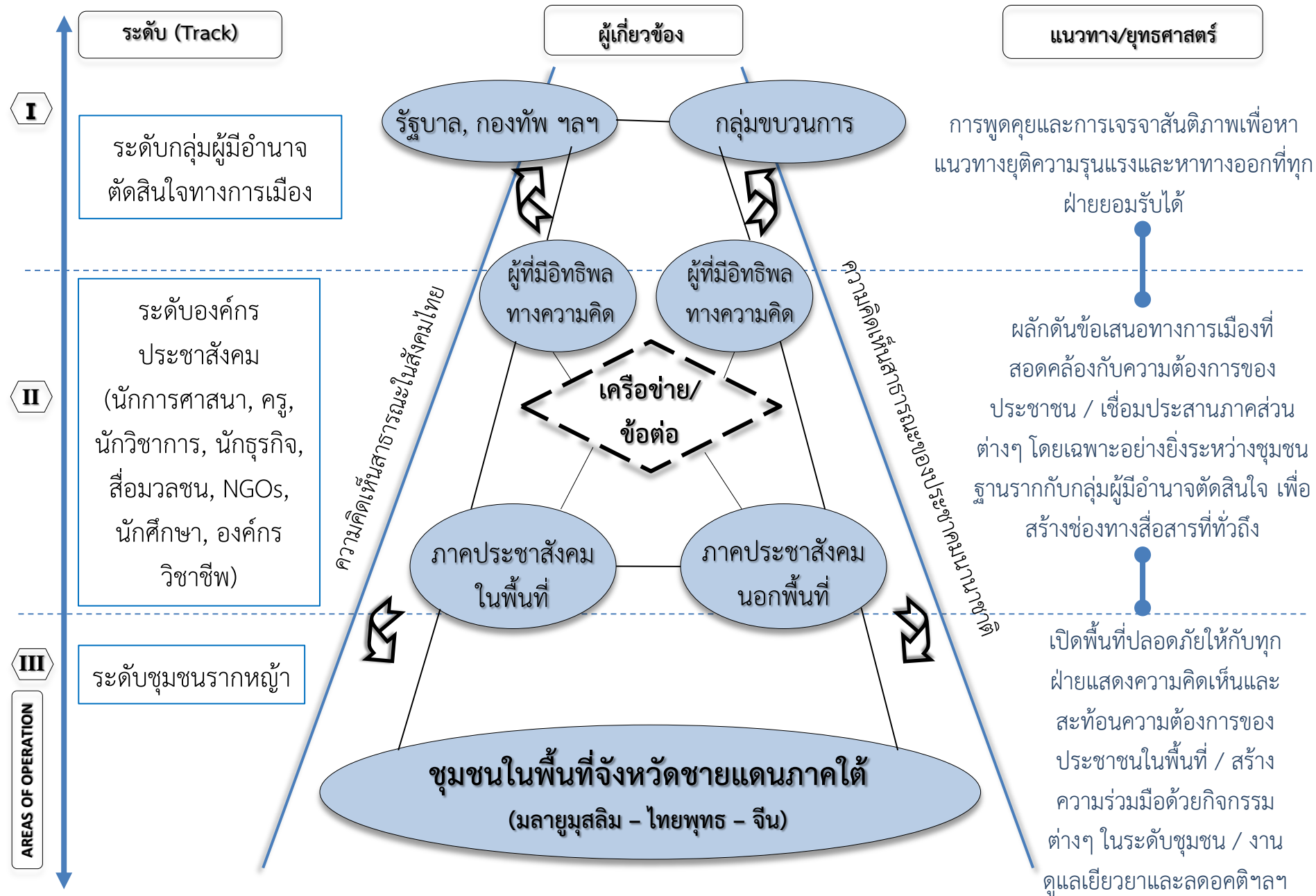
- โดยมอบหมายให้คณะบุคคลหรือเครือข่าย
องค์กรรับผิดชอบออกแบบกลไกรับฟังให้ชัดเจน
อย่างเป็นทางการและเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้เกิด
การเชื่อมต่อแทรก 1-3 เข้าด้วยกัน
- ต้องแสดงให้เห็นว่าเสียงไปถึงจริงและรัฐบาล
รับฟังจริง

4

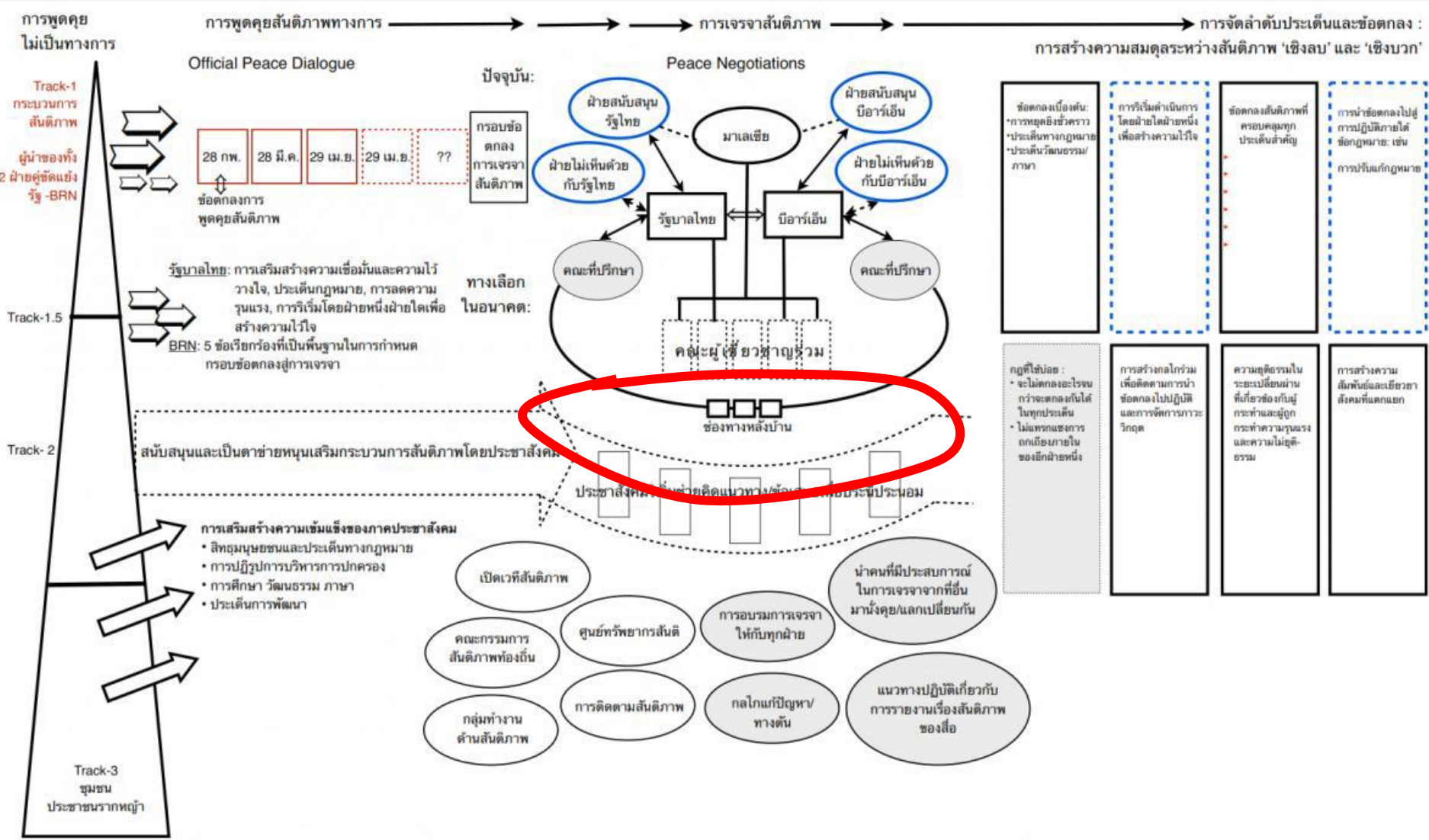
ประชาสังคมและสื่อช่วยกัน
หนุนเสริม โดยเผยแพร่
ความรู้เรื่องกระบวนการ
สันติภาพและเนื้อหาสาระที่
เป็นประเด็นใจกลาง และ
เปิดพื้นที่ให้ภาคส่วนต่างๆ
ได้แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น
อย่างอิสระ

- ทุกฝ่ายต่างอ้างประชาชน
- จัดเวทีสาธารณะเพื่อทุกฝ่ายได้พูดคุยถึงทางออก
อย่างต่อเนื่องในประเด็นปัญหาใจกลาง
(ยุติธรรม/ บริหารปกครอง/ วิถีวัฒนธรรม)
- เพื่อให้สังคมได้เรียนรู้และทำความเข้าใจอย่าง
ค่อยเป็นค่อยไป ลำพังทีมพูดคุยระดับบนอาจมี
ข้อจำกัดที่จะสื่อสารขับเคลื่อนสังคม

กระบวนการสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้

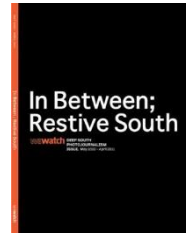

แนวคิดว่าด้วยการสร้างแผนที่เดินทางสู่สันติภาพ (Peace Roadmap) โดยภาคประชาสังคมชายแดนใต้ / ปาตานี

เสวนาวงเล็กอภิปรายแลกเปลี่ยนในมหาวิทยาลัย/ร้านหนังสือ
 เผยแพร่ข่าวสารกระบวนการสันติภาพในชุมชน
 สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับกระบวนการสันติภาพ
 จัดนิทรรศการภาพถ่ายสื่อสันติภาพ
 จัดหลักสูตรเรียนรู้กระบวนการสันติภาพ/ประเด็นเกี่ยวข้อง
 จัดสัมมนาเรียนรู้กรณีศึกษาต่างประเทศ
 จัดกระบวนการพูดคุยภายใน/ระหว่างกลุ่มเครือข่าย
 รณรงค์แสดงความคิดเห็น
 วิเคราะห์สถานการณ์และเสนอแนะผ่านแถลงการณ์
 ฯลฯ

Center for Conflict Studies and Cultural Diversity

5

เชิงบริหารจัดการ

- เตรียมความพร้อมมากขึ้นก่อนเดินทางไปพูดคุย
- มีทีมเลขาค้าแข้ง เข้าใจประเด็นและกระบวนการ
- มีทีมที่ปรึกษารับมือชัดเจนเพื่อทำงานวางแผนจริงจั่งระยะยาว
- มีระยะเวลาในการพูดคุยแต่ละครั้งนานขึ้น โดยอาจมอบให้คณะทำงานคุยในรายละเอียด
- มีเอกสารสรุปเนื้อสาระที่คุย one-text ค่อยๆสะสมต่อยอด
- สามฝ่ายสื่อสารกับสังคมใหญ่และมวลชน โดยมีแนวปฏิบัติในการสื่อสารของทีมพูดคุยที่ไปทางเดียวกันและให้เห็นความคืบหน้าของเนื้อหาสาระแบบต่างฝ่ายต่างได้ทั้งคู่ (win-win)

(ร่าง)

แผนที่เดินทางสู่สันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้
[PEACE ROADMAP FOR THE DEEP SOUTH OF THAILAND]

ระหว่างเดือนเมษายน 2556 – เมษายน 2558

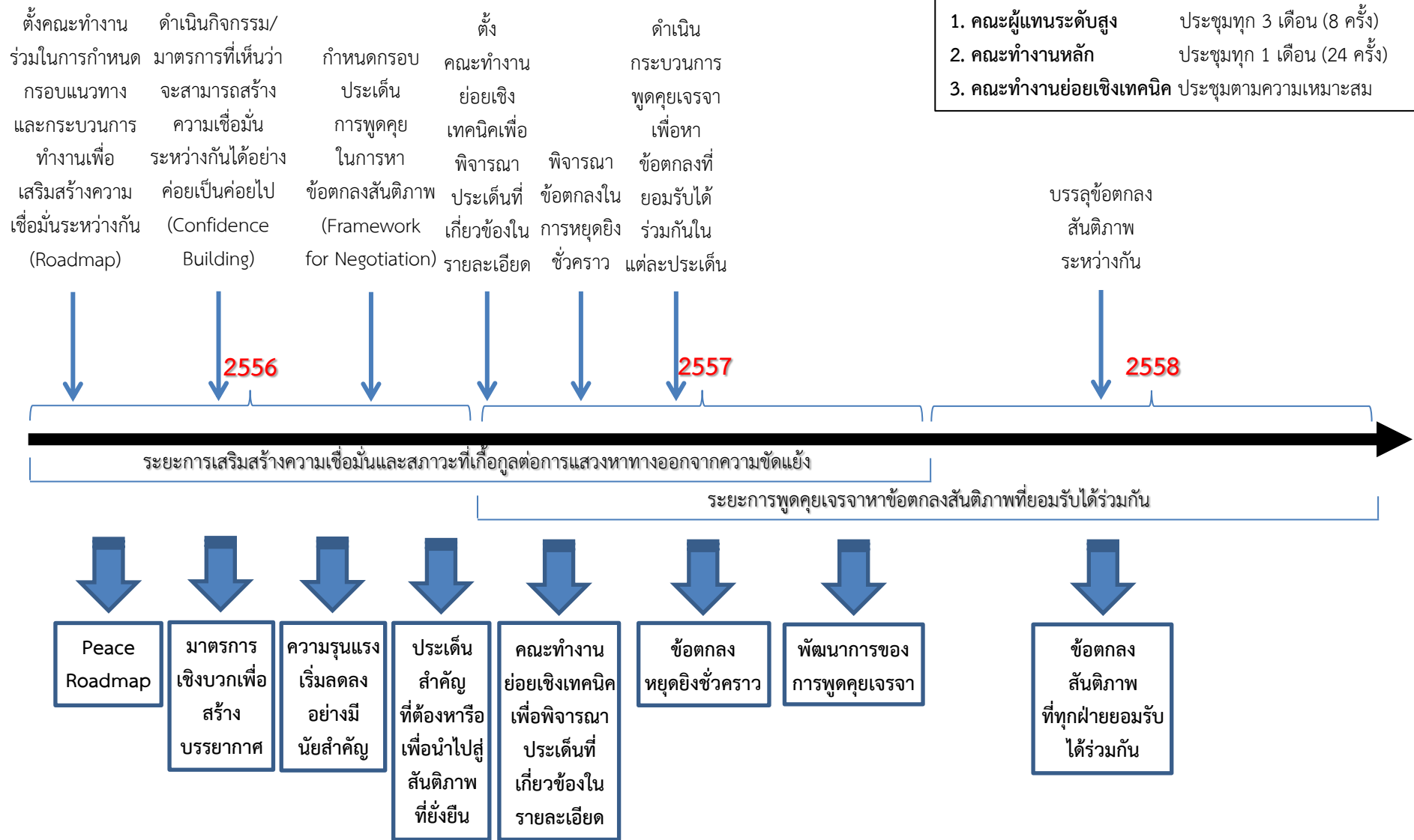
เสนอต่อ

เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ

โดย

สำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า

ขั้นตอนและกรอบเวลากระบวนการพูดคุยสันติภาพ (เมษายน 2556 – เมษายน 2558)

แต่งตั้งคณะผู้แทนระดับสูง (Delegation Team) ที่ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (คอ.บต./กอ.รมน./สชช./สตช./กท./กต./ยธ.)

การลงนามในฉันทามติทั่วไปว่าด้วยกระบวนการพูดคุยสันติภาพระหว่างผู้แทนของรัฐบาลไทยและผู้แทนของกลุ่มปีอาร์เอ็น

- พูดคุยครั้งแรกอย่างเป็นทางการเพื่อ
- 1) ทำให้ความเข้าใจร่วมกันต่อกรอบแนวทางการพูดคุย อาทิ ระยะเวลาและความถี่ในการพูดคุย/ การจัดบันทึก/ การออกแถลงการณ์ร่วม/ การพิจารณาบทบาทของสื่อมวลชน/ ผู้ที่ได้รับมอบหมายให้สื่อสารกับสาธารณะ/ ข้อตกลงในการเพิ่มหรือเปลี่ยนแปลงคณะพูดคุย/ การรักษาความปลอดภัยของผู้เข้าร่วมพูดคุย เป็นต้น
 - 2) ตั้งคณะพูดคุยหลัก (Dialogue Team) และ
 - 3) พิจารณามาตรการเบื้องต้นในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นระหว่างกัน (Confidence Building Measures)

พิจารณาวาระการพูดคุย (agenda) ที่สองฝ่ายเห็นพ้องกันสำหรับการพบกันครั้งแรกอย่างเป็นทางการ จากการประสานงานโดยทีมอำนวยความสะดวกในการพูดคุย

ดำเนินมาตรการเสริมสร้างความเชื่อมั่นระหว่างกันในเบื้องต้น

พูดคุยหรือ ดำเนินการ และติดตามผลอย่างต่อเนื่องถึงมาตรการในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นอย่างเป็นขั้นเป็นตอนว่ามีการดำเนินการในส่วนใดบ้างที่แต่ละฝ่ายพร้อมจะเสนอให้และคาดหวังอะไรจากอีกฝ่าย (โดยอาจจะเป็นในมิติด้านอัตลักษณ์และความมั่นคง)

แต่ละฝ่ายกำหนดกรอบประเด็นการพูดคุยเพื่อนำไปสู่ข้อตกลงสันติภาพ

ร่วมกันพิจารณากรอบประเด็นการพูดคุยเพื่อนำไปสู่ข้อตกลงสันติภาพ

ระยะการเสริมสร้างความเชื่อมั่นและสถานะที่เกื้อกูลต่อการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง

เอกสารฉันทามติทั่วไปว่าด้วยกระบวนการพูดคุยสันติภาพระหว่างผู้แทนของรัฐบาลไทยและผู้แทนของกลุ่มปีอาร์เอ็น

คณะผู้แทนระดับสูงที่ครอบคลุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีเลขาธิการสมช.เป็นหัวหน้าคณะ

วาระการพูดคุยที่ทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกันในการพบกันครั้งแรกอย่างเป็นทางการ

ระดับความไว้วางใจกันมีมากขึ้น

- กรอบแนวทางการพูดคุย
- คณะพูดคุยหลักสองฝ่าย
- การส่งสัญญาณเชิงบวกเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่น

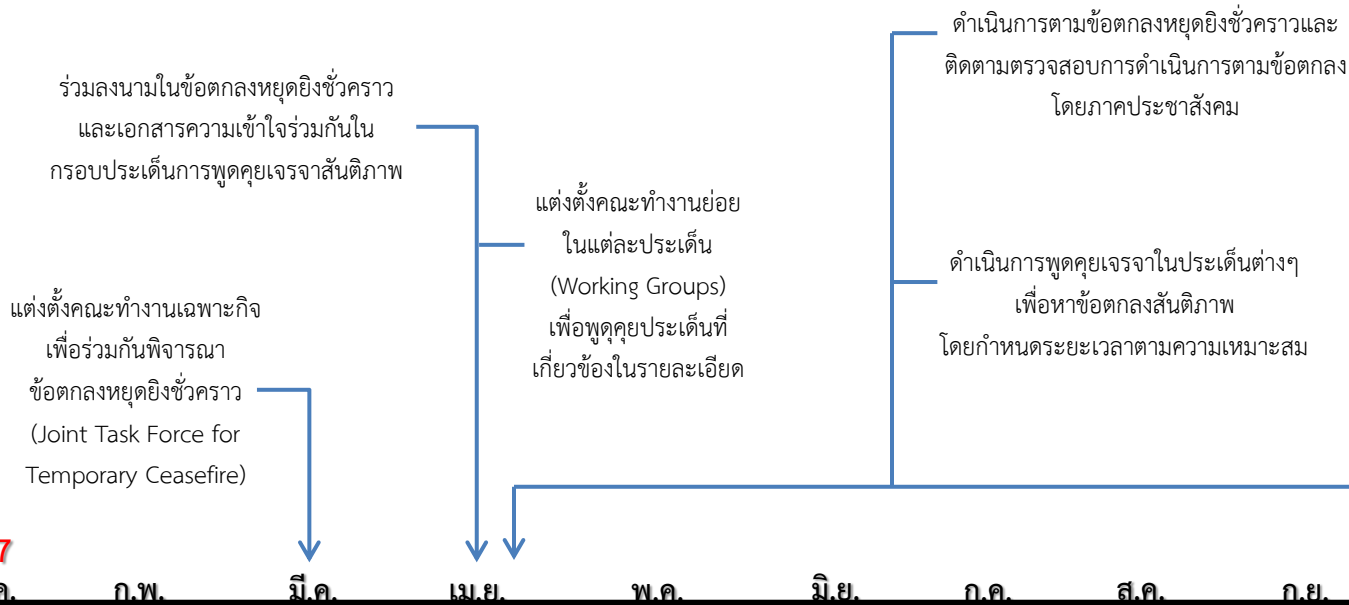
ความรุนแรงลดลงอย่างมีนัยสำคัญ

มาตรการเพิ่มเติมในการเสริมสร้างความเชื่อมั่น อาทิ การเริ่มลดความรุนแรง/ การส่งเสริมการใช้ภาษา/ การยกเลิกพรก.ฉุกเฉินฯ/ การส่งอาวุธคืนบางส่วน/ การปล่อยตัวนักโทษ

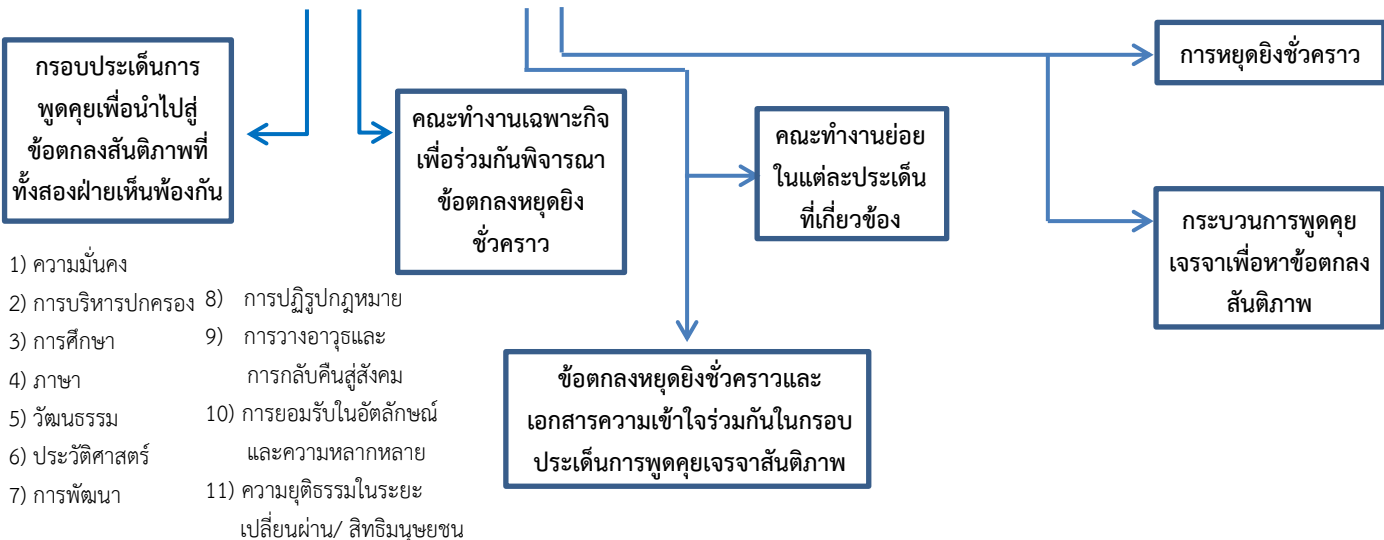
ระยะการพูดคุยข้อตกลงสันติภาพ

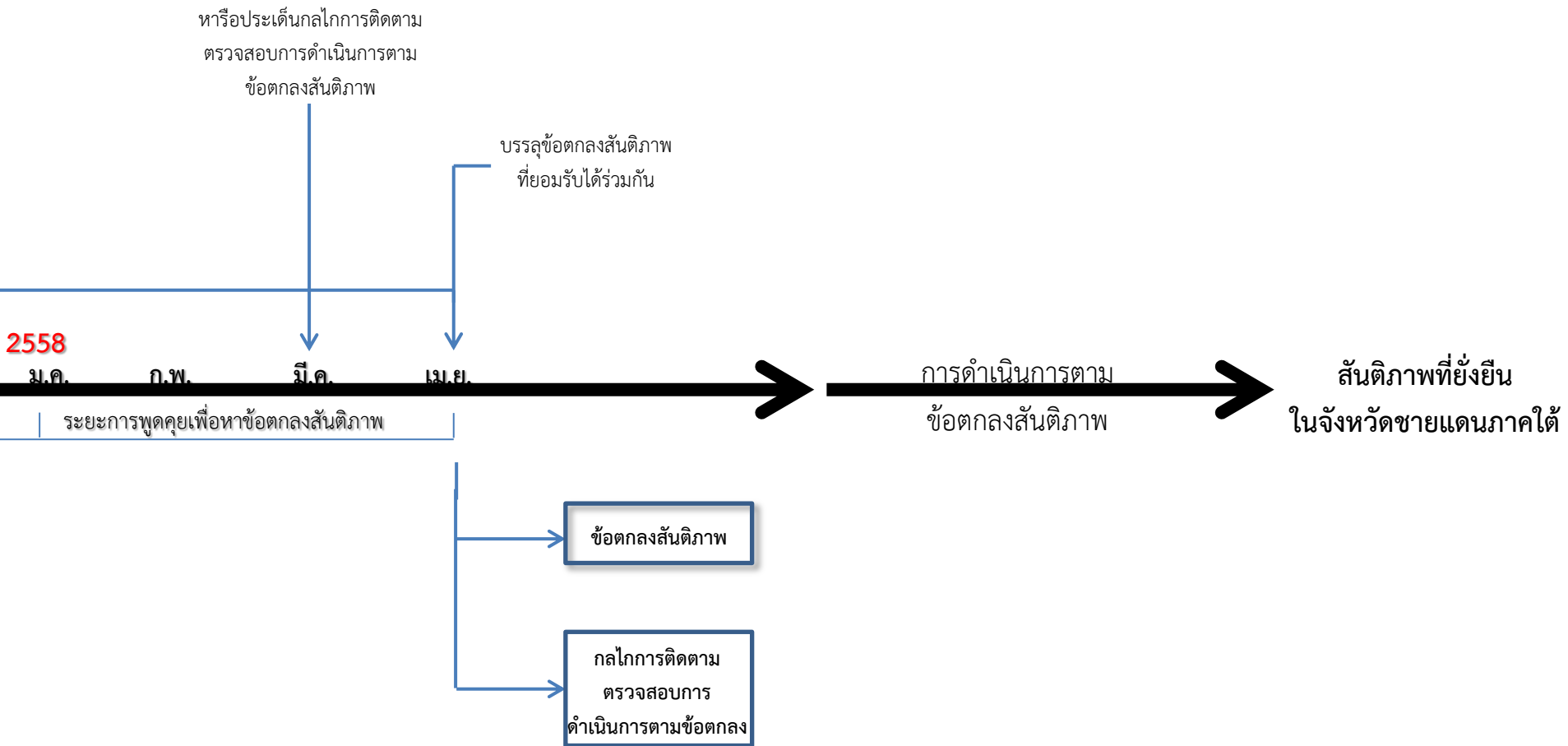
กรอบประเด็นการพูดคุยเพื่อนำไปสู่ข้อตกลงสันติภาพของแต่ละฝ่าย

(ร่าง) แผนที่เดินทางสู่สันติภาพ – Peace Roadmap (เมษายน 2556 – เมษายน 2558)

ระยะการเสริมสร้างความเชื่อมั่นและสถานะที่เกื้อกูลต่อการแสวงหาทางออกจากความขัดแย้ง และระยะการพูดคุยเพื่อหาข้อตกลงสันติภาพ

BARISAN REVOLUSI NASIONAL MELAYU PATANI (BRN)

Preliminary Demands

By

Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani Delegation

In the

Peace Dialogue with the Kingdom of Thailand

29th April 2013

1. This Peace Dialogue is between the Representatives of Patani freedom fighters, which are led by Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani (BRN) with The Kingdom of Thailand based on the following :
 - a) BRN is a liberation organization which represents Patani Malay nation (*bangsa*).
 - b) BRN is the defender of the rights and interest of Patani Malay nation (*bangsa*).
 - c) BRN as caretaker of the mission and aspiration Patani Malay nation (*bangsa*).
2. Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani (BRN) agreed to appoint Malaysian Government as a mediator which is directly involved in this Peace Dialogue that plays the following roles :
 - a) To hold the dialogue process and to ensure the success of this Peace Dialogue.
 - b) To obtain recognition and trust from both Patani Malay people and the international community.
 - c) To have an intermediary between both parties to help in resolving political conflicts in Patani.
3. The process of Dialogue must be witnessed by the representatives from ASEAN countries, OIC and NGOs which are approved by both parties; BRN and Thai government, due to the following reasons:
 - a) As an effort to solve the conflict in Patani. Thus, it requires participation from Muslims as well as international community.
 - b) As a norm, any dialogue and peace agreement should have witnesses who are mutually trusted and agreed upon by both parties.
 - c) To ensure the consistency of this dialogue will be guaranteed by both parties.
4. The Thai government should recognize the existence and the sovereignty of the Patani Malay nation in Patani homeland because of the following justifications:
 - a) The roots of conflict in Patani is due to the occupation and confiscation of the rights of Patani Malay nation.
 - b) Issues of human rights and self-determination.
 - c) Issues of political rights, economic justice, education, social and cultural identity.
5. Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani (BRN) demands the Thai government to release all detainees held by the Thai authority due to political reasons and to abolish all warrant of arrest issued to the Patani fighters, because of the following reasons:
 - a) Patani fighters are the defender of their people and not the terrorists and separatists.
 - b) Patani fighters are the upholder of justice and not the oppressor, tyrant, and the traitor of the Patani people.
 - c) Patani fighters are peace lovers and not troublemakers and extremists.

Kuala Lumpur, 29th April 2013

Head of delegation

Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani (BRN)

In Malaysia

HASSAN SIM TALLE
Ketua Perwakilan
Barisan Revolusi Nasional
TM Malaysia

ชี้ประเด็นปัญหาใจกลางของความขัดแย้ง (ข้อ 4 สำคัญที่สุด)

จะยุติความรุนแรงได้ยั่งยืน สารระการพูดคุยต้องมองลึกถึงเงื่อนไขความรุนแรง (ไทยเน้นเพียงเรื่องความรุนแรง)

5 ข้อเรียกร้องเป็นกรอบของการพูดคุยเจรจา หากทั้งสองฝ่ายสามารถมีข้อสรุปพร้อมในทั้ง 5 ข้อนี้ได้จากการเจรจาระดับบน และการรับฟังเสียงประชาชนทุกกลุ่มอย่างแท้จริง สันติภาพจะเกิดขึ้นในพื้นที่

5 ข้อนี้ ขอให้คณะผู้แทนฝ่ายไทย “ตอบสนอง” คือ มีความเห็นประกอบเหตุผลตอบกลับอย่างเป็นทางการผ่านผู้อำนวยการความสะดวก [รับ-ไม่รับ (บางส่วน/ทั้งหมด)-มีคำถาม-มีข้อสังเกต-มีเงื่อนไข- ฯลฯ] – นี่คือการพูดคุยกัน!!!

ท่าทีของฝ่ายไทยต่อ 5 ข้อ จะเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าฝ่ายไทยพร้อมและจริงใจที่จะพูดคุยเจรจาปัญหาใจกลางหรือไม่ (ในมุมมองปีอาร์เอ็น)

1. This Peace Dialogue is between the Representatives of Patani freedom fighters, which are led by Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani (BRN) with The Kingdom of Thailand based on the following :

- a) BRN is a liberation organization which represents Patani Malay nation (*bangsa*).
- b) BRN is the defender of the rights and interest of Patani Malay nation (*bangsa*).
- c) BRN as caretaker of the mission and aspiration Patani Malay nation (*bangsa*).

(ตามเงื่อนไข)

จุดยืน รัฐบาลไทยยอมรับ (acknowledge) ปิอาร์เอ็นในฐานะตัวแทนชาวปาตานี

จุดสนใจ

- มีหลักประกันสิทธิและเสรีภาพที่พลเมืองไทยพึงมีตามรธน.
- มีหลักประกันความปลอดภัยที่จะไม่ถูกจับกุม
- ต้องการมีอิสระเสรีภาพเป็นสำคัญ ไม่ได้เรียกร้องที่จะแยกดินแดนไปจากราชอาณาจักรไทย (เป็นองค์กรเรียกร้องอิสรภาพ ไม่ใช่ องค์กรแยกดินแดน)

ข้อคิดเห็น

- ต้องการการยอมรับ เกียรติ ศักดิ์ศรี และความเสมอภาคเท่าเทียม (กรณีกัมของอาเจห์ – “with dignity for all”)
- ทำให้ทีมพูดคุยปิอาร์เอ็นมีน้ำหนักมากขึ้นในการโน้มน้าวมวลชนของตน (โดยเฉพาะสมาชิกที่ยังต้องการเอกราช)
- ป้องกันกลุ่มบุคคลที่อาจฉวยโอกาสและหาประโยชน์จากการพูดคุย
- รบ.ไทยสามารถอ้างได้ว่าเอกสารฉันทามติทั่วไป 28/2 เป็นการยอมรับโดยปริยายแล้วในแง่หนึ่ง

2

2. Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani (BRN) agreed to appoint Malaysian Government as a mediator which is directly involved in this Peace Dialogue that plays the following roles :

- a) To hold the dialogue process and to ensure the success of this Peace Dialogue.
- b) To obtain recognition and trust from both Patani Malay people and the international community.
- c) To have an intermediary between both parties to help in resolving political conflicts in Patani.

จุดยืน

ขอให้รัฐบาลไทยยอมรับมาเลเซียเป็นคนกลางไกล่เกลี่ย

จุดสนใจ

- ต้องการเห็นการพูดคุยมีความจริงจั่งเข้มข้นขึ้น เป็นการเจรจา
- มาเลเซียถือว่าเป็นตัวแสดงที่มีบทบาทสำคัญ ในการสร้างสันติภาพ หากมีบทบาทที่เข้มข้นขึ้น ก็จะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการ

ข้อคิดเห็น

- ในทางปฏิบัติ มาเลเซียมีบทบาทสูงใน กระบวนการ ทุกอย่างต้องผ่านมาเลเซียก่อน รวมทั้งประเด็นที่จะพูดคุยกันบนโต๊ะ ซึ่งถือว่ามีความเกี่ยวข้องในระดับเข้มข้นที่คล้ายกับคนกลางแล้ว
- รบ.ไทยยืนยันได้ถึงบทบาทในการปฏิบัติดังกล่าว โดยไม่จำเป็นต้องเรียกว่าเป็นคนกลางอย่างเป็นทางการ
- หัวใจสำคัญอยู่ที่ความจริงจั่งและจริงใจของรัฐบาลไทยในการพูดคุยเจรจามากกว่า

3

3. The process of Dialogue must be witnessed by the representatives from ASEAN countries, OIC and NGOs which are approved by both parties; BRN and Thai government, due to the following reasons:

- a) As an effort to solve the conflict in Patani. Thus, it requires participation from Muslims as well as international community.
- b) As a norm, any dialogue and peace agreement should have witnesses who are mutually trusted and agreed upon by both parties.
- c) To ensure the consistency of this dialogue will be guaranteed by both parties.

จุดยืน รบ.ไทยและบีอาร์เอ็นต้องตกลงร่วมกันที่จะให้ไอไอซี อาเซียน และเอ็นจีโอเป็นสักขีพยาน

จุดสนใจ

- ต้องการเห็นการพูดคุยมีความจริงจังเข้มข้นขึ้น เป็นการเจรจา
- เพื่อให้กระบวนการมีความน่าเชื่อถือและโปร่งใสตรวจสอบได้ ป้องกันการไม่ปฏิบัติตามข้อตกลง
- เพื่อให้มีองค์กรต่างๆ เข้ามาสนับสนุนกระบวนการและการฟื้นฟู

ข้อคิดเห็น

- หัวใจสำคัญอยู่ที่ความจริงจังและจริงใจของรัฐบาลไทยในการพูดคุยเจรจาและการปฏิบัติตามสิ่งที่ได้ตกลงกัน
- สักขีพยานสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้เมื่อกระบวนการดำเนินไปถึงปลายทาง
- อาจมีทางเลือกอื่น เช่น การตั้งกลุ่มผู้สังเกตการณ์ หรือ การแจ้งผลความคืบหน้าการพูดคุยอย่างต่อเนื่องต่อคณะบุคคลที่สองฝ่ายเห็นร่วมกัน

4

4. The Thai government should recognize the existence and the sovereignty of the Patani Malay nation in Patani homeland because of the following justifications:
- a) The roots of conflict in Patani is due to the occupation and confiscation of the rights of Patani Malay nation.
 - b) Issues of human rights and self-determination.

จุดยืน

รบ.ไทยต้องยอมรับการดำรงอยู่ของชนชาติมลายูปาตานีและสิทธิความเป็นเจ้าของเหนือดินแดนปาตานี

จุดสนใจ

- ต้องการให้รัฐให้หลักประกันคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมลายูปาตานีตามที่บัญญัติไว้ในรธน.
- ต้องการให้รัฐยอมรับ/รับรู้ (acknowledge) ว่าในอดีตปาตานีเคยเป็นรัฐอิสระ
- ต้องการให้ชาวมลายูปาตานีมีอำนาจและอิสระในการบริหารจัดการพื้นที่แห่งนี้ภายใต้อธิปไตยของไทย (นี่คือความหมายของ self determination ที่สามารถสะท้อนและรักษาความรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของดินแดนนี้)

ข้อคิดเห็น

- หัวใจสำคัญอยู่ที่การยอมรับ “ความเป็นตัวตน” ซึ่งรวมถึง “ความจริง” ทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ และความต้องการมีอิสระเป็นตัวของตัวเอง
- รูปแบบการบริหารจัดการพื้นที่ขึ้นอยู่กับการพูดคุยเจรจา และเสียงประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่
- สามารถคุยถึงการปลดเงื่อนไขความคับข้องใจได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน เริ่มจากประเด็นทางวัฒนธรรม
- ตั้งคณะทำงานร่วมเพื่อพิจารณารายละเอียด ความชัดเจน และกรอบเนื้อหาที่เห็นร่วมกัน

➤ เอาความกังวลและข้อสงสัยไปคุยในกระบวนการพูดคุยสันติภาพ

➤ ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อ 4 ซึ่งต้องคุยด้วย ข้อมูล และ ความรู้

- ❶ สิทธิในการกำหนดชะตากรรมของตนเอง (Right of Self Determination)
(ผู้เชี่ยวชาญกฎหมายระหว่างประเทศ – กรณีการเรียกร้องสิทธิดังกล่าวในประเทศอื่น)
- ❷ มุมมองต่อประวัติศาสตร์ของพื้นที่
- ❸ ความต้องการพื้นฐานของประชาชน/ ความไม่เป็นธรรมทางสังคมวัฒนธรรม
(รวบรวมข้อมูลที่มีอยู่มาสังเคราะห์วิเคราะห์ให้เป็นระบบ นำไปฟังความเห็นทุกกลุ่ม)
- ❹ การบริหารจัดการพื้นที่/ ความหมายของ Limited Autonomy/
หลักประกันว่าจะไม่นำไปสู่การแยกดินแดนหรือเรียกร้องเอกราชอีก

The “Insiders Peacebuilders Platform” (IPP) for the Deep South of Thailand

ส่วนเนื้อหา
(Substance)

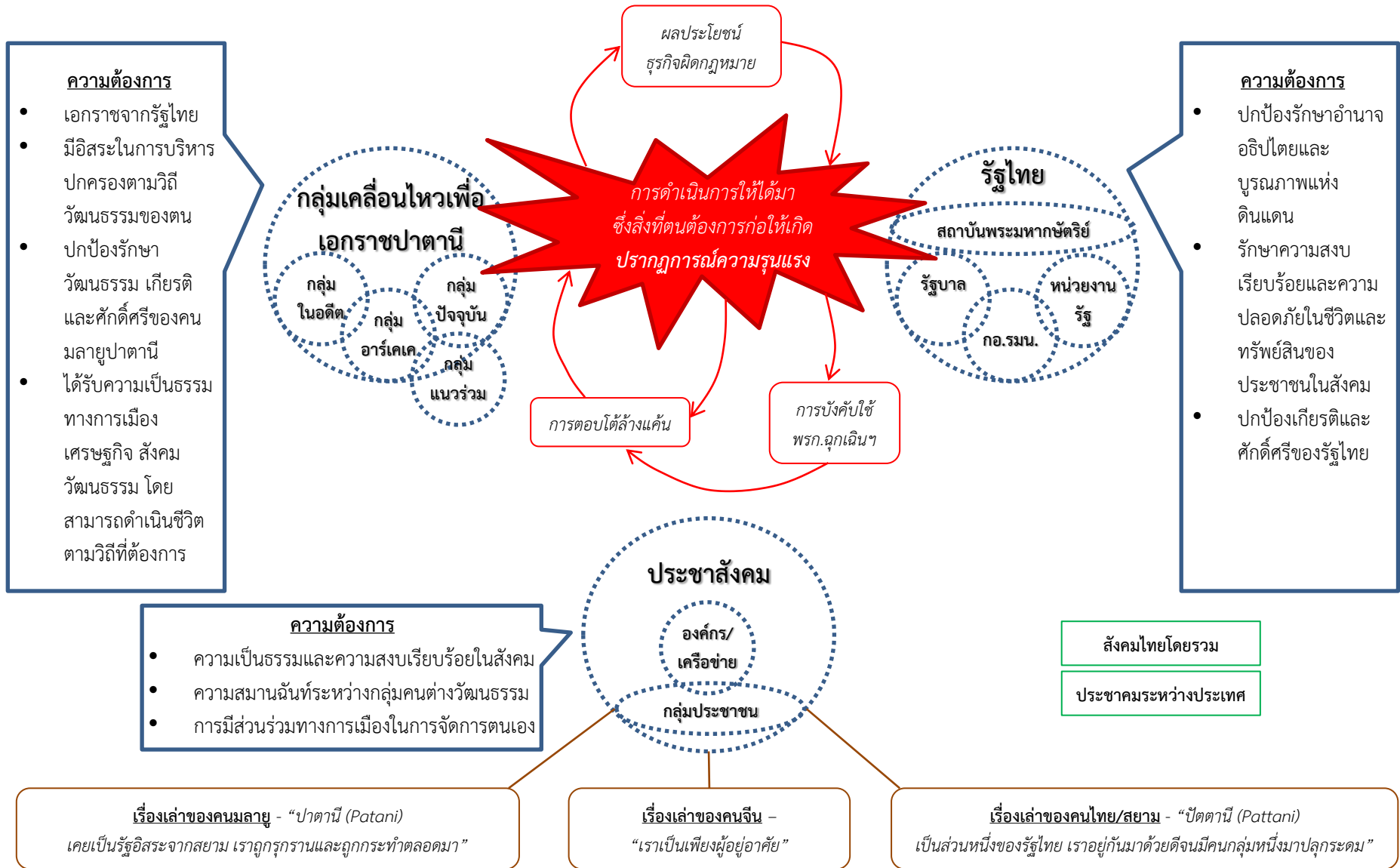
IPP Conflict Analysis

สนทนาชายแดนใต้/ปาตานี:
บทสังเคราะห์จากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ความขัดแย้ง
ครั้งที่ 1-5

The image shows a collage of various hand-drawn diagrams, maps, and notes related to conflict analysis. The text is overlaid on the right side of the collage.

สรุปบทวิเคราะห์ความขัดแย้งจังหวัดชายแดนภาคใต้/ปัตตานี

โดย “พื้นที่กลางสร้างสันติภาพจากคนใน” (IPP)

มุมมอง “ประชาชน” และ
ความเชื่อมโยงของแต่ละกลุ่ม

ปัญหาใจกลาง
และเงื่อนไขที่หล่อเลี้ยงความรุนแรง

ความต้องการ

รู้สึกว่าจะไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเสมอภาค
ทางสังคม/ เศรษฐกิจ (พลเมืองชั้นสอง)/
รู้สึกไม่เป็นตัวของตัวเอง

รู้สึกว่าจะไม่ได้รับความเป็นธรรม
ทางการเมืองและกระบวนการยุติธรรม/
แปลกแยกจากผู้ปกครอง

รู้สึกว่าจะอัตลักษณ์
ถูกกดทับ/
แผ่นดินถูกรุกราน

กลุ่มชาวบ้าน

ฐานราก

กลุ่มตื่นตัว

ทางการเมือง

กลุ่มต่อต้าน

อำนาจรัฐ

การศึกษา/ภาษา/
ศาสนา - สอดคล้อง

กระจายอำนาจ/
รูปแบบพิเศษ

รูปแบบพิเศษ/
รัฐอิสระ

ได้รับการปฏิบัติ
อย่างเสมอภาคทางสังคม/ เศรษฐกิจ
เป็นตัวของตัวเองในการดำเนินชีวิต

ได้รับความเป็นธรรมทางการเมือง
และความเสมอภาคทางกฎหมาย/
มีอำนาจทางการเมืองในการดูแลตนเอง

มีอำนาจทางการเมือง
ในการดูแลตนเอง/
เอกราช

ประเด็นโครงสร้างการบริหารปกครอง

รู้สึกถูก ‘ปกครอง’ ในนัยของการถูกยึดครอง
/ความไม่เป็นธรรม

รู้สึกเป็นเจ้าของพื้นที่/ ประชาธิปไตย

“เอกราช” = การมีรัฐของตนเอง (ความหมายตรงตัว)/ การมีอิสระเป็นตัวของตัวเอง (ความหมายกว้าง)

ความเป็นไปได้ต่อทางออกของปัญหา

5. Barisan Revolusi Nasional Melayu Patani (BRN) demands the Thai government to release all detainees held by the Thai authority due to political reasons and to abolish all warrant of arrest issued to the Patani fighters, because of the following reasons:

- a) Patani fighters are the defender of their people and not the terrorists and separatists.
- b) Patani fighters are the upholder of justice and not the oppressor, tyrant, and the traitor of the Patani people.
- c) Patani fighters are peace lovers and not troublemakers and extremists.

จุดยืน

รบ.ไทยต้องปล่อยนักโทษการเมืองและถอนหมายจับผู้ต้องหาคดีความมั่นคง

จุดสนใจ

- นักโทษการเมืองและผู้ต้องหาคดีความมั่นคง เป็นผู้ต่อสู้เพื่อความเป็นธรรม
- ต้องการให้รัฐบาลแสดงความจริงใจว่าต้องการที่จะเห็นสันติสุขเกิดขึ้นในพื้นที่ (ด้วยการยอมรับว่าการต่อสู้เกิดขึ้นเพราะมีเงื่อนไขความไม่เป็นธรรม และหากยอมรับความเห็นต่าง การปล่อยตัวจะเป็นวิธีรูปธรรม)
- สามารถดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอน ไม่ต้องทำทันทีทั้งหมด

ข้อคิดเห็น

- ไม่ต้องทำทันทีทั้งหมด แต่อาจพิจารณาร่วมกัน เป็นรายกรณีไปตามความเหมาะสม/กำหนดประเภทการกระทำผิด เพื่อมิให้ผู้ได้รับผลกระทบ รู้สึกว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม (อัยการสูงสุดสั่งไม่ฟ้อง – พระราชทานอภัยโทษ – กฎหมายนิรโทษกรรม)
- ต้องการสื่อสารถึง “นักต่อสู้” และแนวร่วมมวลชนว่าปีกการเมืองไม่ได้ทอดทิ้งปีกการทหาร
- สามารถใช้รายละเอียดการดำเนินการทางกระบวนการยุติธรรมข้อนี้เป็นมาตรการสร้างความเชื่อมั่นระหว่างกัน (ปล่อยตัว/ผ่อนปรน-หยุดยิง)

ความเห็นร่วมเบื้องต้น

- 1) การพูดคุยสันติภาพเป็นแนวทางที่จำเป็นในการแก้ไขปัญหา
- 2) ทางออกที่ยอมรับได้อยู่ภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
- 3) การลดและยุติความรุนแรงเพื่อสันติสุขในพื้นที่เป็นความประสงค์ร่วมกัน
- 4) ข้อตกลงสุดท้ายต้องผ่านความเห็นชอบของรัฐสภา

